

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, București

D. NEGULESCU

C. SIPSOM

ALEX. CERBAN

ALFRED JUVARA

IOSEF G. COHEN

TR. ALEXANDRESCU

Profesor la Facultatea de drept din București

Profesor la Facultatea de Drept din București

Dr. în Drept din Paris

Dr. în Drept din Paris

Avocat

Fost Prim-Președ. Trib. Avocat

Secretar de Redacție : E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris : EDOUARD LEVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 400 lei
 „ „ Magistrați și Avocați fără supl. 180 „
 6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Arta, 5 și Rahovei, 5
 Lângă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

Anunțăm că în numărul viitor vom publica un interesant articol „Magistratura” datorit penei d. lui Dem. I. Dobrescu, Decan al Baroului de Ilfov și Președintele Consiliului de Administrație al Societății „Curierul Judiciar”.

SUMAR

- Exproprierea: A stabili prețul pământului expropriat după norme dinaintea războiului și al plăți în monedă de după război, este o adevărată confiscare, de d-l avocat Alfred Juvara.
- Consiliul legislativ permanent (urmare), de d-l judecător Virgil Gabrielescu.
- Constatarea decesului militarilor morți sau dispăruți în timpul războiului, de d-l judecător Gh. Bontesca.
- Iarși chestiunea avocaților din vechiul regat în cererea transferării lor în Ardeal, de Avocat.
- Societatea de studii legislative, Compunerea comisiilor.

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. I: *Soc. anon. rom. «Vega» cu Soc. de rafinerie Pridingher* (Decretul-lege 1430/917. Acțiunea în restituire. Condițiunile cerute. Art. 66 bis pr. civ.);
- Idem: *Intreprinderea petroliferă A. Baký cu Soc. nouă de sondaje «Bonne Esperances»* (Rechizițiuni făcute de armata inimică. Transmiterea obiectelor rechiziționate către un supus inamic și găsirea lor în patrimoniul acestuia la retragerea trupelor. Pradă de război. Dacă proprietarul anterior le poate revendica dela Statul Român pe baza decretului-lege 1430/917? Art. 52 al conv. dela Haga;
- Curtea de Apel Buc. s. IV: *Carol Hirschorn cu C. Grünberg* (Act încheiat de un supus strein în timpul războiului cu un român. Nulitatea lui. Ordine publică. Pacea dela București. Suspendarea ostilităților. Dacă decretul-lege a fost suspendat?);
- Trib. Roman: *Ministerul de Instrucție și Cultelor cu Avram Lavner*. (Dacă posterior expirării contractului de locațiune fostul chiriaș poate, pentru pretențiuni rezultate din contract să fie citat la fostul imobil închiriat?), cu o Notă de d-l profesor Al. Cerban;
- Trib. Ilfov. s. II c. cor.: *Olga C. Vernescu cu C. Argetoianu și Banca Târnăvescă*. (Ordonanță prezidențială. Apel. Dreptul instanței de a examina afaacerea și a aprecia utilitatea măsurilor provizorii ce trebuiesc luate. Chemare la interogatorii. Inadmisibilitate. Art. 66 bis Pr. civilă);
- Trib. Dorohoi: (Ordonanță de référé. Informație. Citarea părților. Dacă poate schimba natura procedurii din grațioasă în contencioasă? Art. 66 bis Pr. civilă), cu o Notă de d-l avocat Ștefan Scriban.

Rezumatul jurisprudenței Curților de apel și Casație

- *Cas. I:* Dacă, față cu disp. legii Contabilității publice a Statului, Primăria unei comune poate încheia un contract fără licitație publică și fără aprobarea Consiliului de Miniștri când suma trece de 10.000 lei? Arhitect-artist. Daune morale.
- *Cas. II:* Poprire. Validare. Peremțiune. Caracterul și natura civilă a popririi. Art. 903-907, 1 și 889 c. com. și 457 și urm. pr. c.
- *Cas. III:* Anchetă în futurum. Camerele arbitrale au dreptul de a încuviința asemenea anchete? Art. 66 al. IV pr. c.

EXPROPRIEREA

A stabili prețul pământului expropriat după norme dinaintea războiului și al plăți în monedă de după război, este o adevărată confiscare.

Aceia dintre noi, cari au trăit la țară, știau bine că țăranul român vine pe lume fără moașă, că trăește fără să mănânce, că nu găsește dreptate d'inaintea nici uneia din autoritățile noastre administrative, judecătorești sau financiare — după cum se spune în stil de procură — și că moare pe prispa casei, fără doctor, pe care l'a văzut de foarte puține ori în viața lui. Mai știau apoi că nu are pământ în deajuns pentru felul de cultură pe care știa să o facă și că îi lipseau multe și de toate, dar nimeni nu și-a închipuit vreodată, că se vor găsi partide întregi politice, care să creadă că dacă vor reuși să dea țăranului 2—3 hectare de pământ, are să-l tămăduască de toate relele de care suferea: întâiu, pentru bunul motiv că dintre toate lipsurile de care suferea țăranul român, apoi tot pământul era acela pe care îl găsea mai ușor, căci agricultura primitivă ce se făcea în Muntenia avea absolută nevoie de munca în dijmă, iar în Moldova era atâta pământ disponibil, în cât ar fi fost destul o lege dreaptă de tocmeli agricole; apoi, agricultura este o problemă cu trei factori de o egală importanță: pământ, capital mobilier și cunoștințe profesionale, toți trei în raport indirect unul față de ceilalți doi, căci cu cât capitalul mobilier va fi mai mare cu atât întinderea pământului poate să fie mai mică, iar pentru felul de cultură înapoiată pe care o face țăranimea noastră, nici 25 hectare de pământ nu sunt de ajuns, în timp cu prețuri normale, pentru ca să poată trăi o familie care să mănânce, să se îmbrace, să crească copii la școală, într'un cuvânt o familie care să plătească contribuții indirecte într'o țară cu buget de miliarde.

Așa fiind, într'o țară unde cunoștințele agricole

sunt nule și capitalul mobilier inexistent, de ce să începi prin a te lega tocmai de pământ, care, ori ce s'ar spune, lipsea mai puțin și care are marele inconvenient că este singurul limitat?

După cum se vede, nu mă întreb nici un moment, dacă principiile sub imperiul cărora trăește lumea de mii de ani, permit să iei proprietatea oamenilor, așa cum s'a luat, căci chestiunea astfel pusă o consider ca pierdută, dar, lăsând principiile de drept la o parte, autorii exproprierii erau măcar datori să ție seamă de considerațiuni de utilitate practică incontestabilă și trebuiau să găsească formula în baza căreia pământul expropiat era să treacă deadreptul dela proprietarii sacrificați în mâna acelor care, din punct de vedere al utilității generale, îl meritau mai mult, iar nu să transforme țara românească într'o țară de 1—2 sau 3 hectare de pământ, ceea ce pentru orice om cu bun simț este o adevărată nebunie.

Apoi, într'o țară cu munți, dealuri, câmpii și cu o populație așa de inegal repartizată, cum se poate oare să existe numai un singur tip de expropriere care să se aplice în mod uniform la munte, unde oamenii sunt mulți și pământ de loc, în Moldova plină de dealuri, în regiunile de câmp ale Olteniei cu populație deasă, în Ialomița plină de dropii, în Dobrogea și pe malul Prutului, unde măcar nici dropii nu sunt?

Erorile capitale ale legii de expropriere sunt, după părerea mea, următoarele: a) un singur tip de expropriere pentru întreaga țară românească, cu regiuni așa de deosebite; b) împărțirea pământului în loturi prea mici; c) decretarea exproprierii într'o singură zi pentru toată țara.

Nu era nici o necesitate, alta de cât aceea de a'ți crea o clientelă politică, ca pământul țării românești să treacă dela 2—3000 de proprietari, în mâna unui milion și mai bine de țărani, sub formă de 1—2 sau 3 hectare, și era în deajuns să intre în stăpânirea a 2—300.000 de locuitori sub formă de loturi de 25 hectare, întindere absolut necesară, în faza noastră de cultură, unui om care trebuie să trăească în mod civilizată, să plătească impozite și să crească copiii la școală. Dacă ai comis o nedreptate și ai luat pământul dela proprietari, singura scuză era să-l faci să intre deadreptul în mâinile acelor care îl meritau mai mult, și aceștia nu sunt nici orfanii, nici văduvele de războiu, ci țărani chibaburi care au pământ dar nu destul, care au vite, instrumente agricole, care strâng banii și au să mărească într'o proporție considerabilă producțiunea pământului. Nu e vorbă, nenorocirea aceasta este singura ușor reparabilă, căci tot pământul care se distribuie astăzi sub formă de 1—2 sau 3 hectare pentru motive sentimentale sau interese politice, se va strânge în 10—15 ani tot în mâinile acelor care știu să-l prețuească. Dar de ce să perdem un timp așa de prețios?

În loc să se decreteze expropriere într'o singură

zi, una și aceeași pentru toată țara, era mai neredit să se introducă principiul exproprierii pentru utilitate națională în Constituție, și apoi, de câte ori se simțea necesitatea de pământ într'o localitate și îndată ce condițiunile cerute de legiuitor ar fi fost îndeplinite de către locuitori, s'ar fi votat printr'o lege ordinară expropriere a moșiei X din comuna Y. Cu sistemul acesta expropriere s'ar fi început acolo unde era absolut necesară, pământul expropiat ar fi intrat deadreptul în proprietatea țăranilor care l'ar fi cultivat imediat, și nu am fi văzut astfel sute de mii de hectare expropriate și rămase necultivate, căci nu se simțea nevoie de ele, încât Statul, proprietarul lor fără nici un titlu serios, să fie nevoit să-l arendeze la diferite societăți străine, punând în acest chip evidență caracterul nedrept al exproprierii.

Înțeleg foarte bine că expropriere nu s'a făcut în condițiuni normale, căci promisă în timpul războiului, pentru diferite considerațiuni, pe care nu găsesc util să le reproduc aici, ea avea să sufere cu toate că s'a executat în timp de pace, dar, ori cum ar fi lucrurile, legea putea să iasă mai bună, dacă primii autori ar fi cunoscut chestiunea și dacă politica ar fi rămas pe planul al doilea. — Trebuie totuși să recunoaștem că la noi dificultățile pe care toate Statele cealalte le-au găsit la sfârșitul războiului, s'au complicat mult prin faptul că mărirea teritoriului nostru într'o proporție așa de mare a coincis cu legea de expropriere și cu introducerea votului universal. În provinciile alipite, Români erau aproape numai țărani, iar pământul era aproape tot în mâinile străinilor sub formă de mare proprietate, și atunci era fatal să adoptăm o formulă de expropriere, care să dea maximum de satisfacție elementului românesc. Apoi țărani, din cauza votului universal, erau chemați să joace un rol preponderant în noile alegeri și partidul pe atunci la putere nu putea să nu alerge după o clientelă politică, pe care și-o asigura cu banii altora, și mijlocul cel mai bun i s'a părut o expropriere imediată pentru toată țara, cu loturi cât mai mici, care să satisfacă pe cei mai mulți, fără să aibă nevoie, cel puțin pentru moment, să se gândească că tot mai mare are să fie întotdeauna numărul celor nemulțumiți, când e vorba să le împărțești un lucru limitat.

Odată legea concepută astfel dela început, ce puteau să mai facă cealalte partide politice care au urmat la guvern? Să se pună la întrecere cine să dea mai mult, mai repede și la mai mulți. Ministrul actual, autorul ultimei legi de expropriere, a făcut tot ceea ce putea face un cunoscător profund al chestiunii agrare, atunci când aparține unui guvern care a obținut în alegeri numeroase sufragii țărănești.

Mă voi ocupa, sub acest titlu, de toate chestiunile de expropriere care se vor prezenta dinaintea diferitelor comisiuni sau instanțe judecătorești.

ALFRED JUVARA

Consiliul Legislativ permanent

IV¹⁾

Proiectul de lege pentru înființarea unei comisiuni permanente de legiferare justițiară și administrativă depus în Adunarea Deputaților de d-l Dr. Aurel Morariu, deputat, în Martie 1920. Inscrierea acestei reforme în programele partidelor noastre politice. Consiliul legislativ imperios cerut de magistratura noastră.

Un alt proiect de lege, pornit din aceeași dorință a unei cât mai bune legiferări, a fost acela depus din inițiativă parlamentară pe biroul Adunării Deputaților, în ședința de la 3 Martie 1920, de d-l deputat D-r. Aurel Morariu și intitulat: «Proiect de lege pentru înființarea unei comisiuni permanente pentru legiferarea justițiară și administrativă».

În expunerea de motive ce însoțește acel proiect de lege, autorul arată necesitatea și utilitatea unei asemenea legi mai ales în clipele actuale, când ne găsim în pragul realizării operei de unificare a celor patru sisteme de legiuiri deosebite astăzi în vigoare pe întinsul României-Mari, lucrare care reclamă o muncă intensă, bine organizată și ordonată, cu colaborarea tuturor juriștilor și oamenilor de stat cu experiență și competență necontestată în materie de legiferare.

D-sa constată că cele mai multe din proiectele de legi aduse în desbaterea Parlamentului român, nu țin seamă de necesitățile României-Mari întregi, ci vizează și soluționează numai probleme de actualitate din anume părți, din anume provincii ale României întregite. Unele din aceste proiecte de legi, — zice d-sa, — intenționând să dea deslegare unei anume probleme pentru tot cuprinsul de azi al României, pleacă totuși de la principii și instituțiuni de drept în ființă, numai în anume legiuiri, neținând seama de faptul că aplicarea lor practică nu poate fi posibilă și de folos de cât în acele părți ale statului român, pe ale căror legi deja în ființă se întemeiază.

Și întru cât nu e posibil, în actuala organizație a activității noastre parlamentare, a studia problemele de interes vital ale noiei României și a crea legi cari să corespundă trebuințelor tuturor românilor, autorul socotește necesar a se înființa pe lângă Ministerul de Justiție o comisiune permanentă pentru legiferarea justițiară, iar pentru legiferarea administrativă o altă comisiune deosebită instituită pe lângă Ministerul de interne.

Aceste comisiuni — se arată în expunerea de motive — vor fi chemate a aduna, aranja și studia tot materialul de date și informațiuni necesare legiferării, a revizui și pregăti toate proiectele de legi în legătură cu organizarea statului în totalitatea sa, desfășurând această activitate în

vederea noilor legi, a modificării sau unificării legiurilor existente.

Ambele aceste comisiuni pentru legiferare vor funcționa în mod permanent într-o sistematică și ordonată continuitate, fără a fi influențate în alcătuirea, existența și lucrările lor de schimbările vieții politice interne, rămânând la facultatea guvernului și a Corpurilor legiuitoare de a utiliza sau nu proiectele comisiunilor.

Socotim necesar a reproduce în întregime acest proiect care, — ca și celelalte două proiecte anterioare despre care am vorbit în numerile precedente ale acestei reviste — n'a putut fi investit cu putere de lege.

Art. 1. Pe lângă Ministerul de justiție se înființează și institue o comisiune permanentă pentru legiferarea justițiară, iar pe lângă Ministerul de interne o comisiune permanentă pentru legiferarea administrativă.

Aceste comisiuni fac parte integrantă din organizațiunea administrativă a respectivelor ministere.

Art. 2. Comisiunile pentru legiferare vor aduna, aranja și studia tot materialul de date și informațiuni necesare legiferării, vor revizui și pregăti toate proiectele de legi în legătură cu organizarea Statului în totalitatea sa.

Art. 3. Orice comisiuni instituite anume pentru anchete și studii pregătitoare în vederea viitoarelor legiferări înceată de a mai ființa și funcționa cu ziua promulgării acestei legi, toate lucrările lor de până aci trecând asupra comisiunilor înființate prin prezenta lege.

Art. 4. Membrii acestor comisiuni sunt: membri numiți de guvern și membri delegați de amândouă Adunările Corpurilor legiuitoare.

Jumătate din numărul membrilor fiecăreia din aceste două comisiuni va fi numită de guvern, iar restul se va repartiza în număr egal asupra celor două Adunări ale parlamentului.

Membri numiți de guvern vor fi retribuiți prin diurne.

Art. 5. La numirea membrilor, ca și la delegarea lor, Guvernul sau Adunările Corpurilor legiuitoare vor avea în vedere ca din toate provinciile regatului român întregit să fie numiți sau delegați specialiști din toate ramurile vieții, precum și cunoscători în ale tehnice-i de legiferare.

Art. 6. În cazul dizolvării parlamentului întreg sau numai a uneia din Adunări, comisiunile pentru legiferare își vor continua lucrările lor cu numărul de membri numiți de guvern, plus acei membri delegați de Corpurile legiuitoare cari își vor fi păstrat calitatea de parlamentari.

Art. 7. Lucrările comisiunilor pentru legiferare vor fi la dispoziția Guvernului și Corpurilor legiuitoare. Ele nu vor prejudicia întru nimic drepturile de legiuitor ale parlamentului.

Art. 8. Un regulament special va prevedea în amănunte punerea în aplicare a acestei legi, or-

¹⁾ Vezi „Curierul Judiciar” An. XXVII, No. 30—31 și An. XXVIII, No. 28.

ganizațiunea și modul de funcționare al comisiunilor pentru legiferare²⁾.

Regretăm că nu s'a dat publicității și regulamentul despre care vorbește ultimul articol din menționatul proiect, spre a putea examina amănuntele de organizare și funcționare, cari prezintă un interes deosebit în această materie.

* * *

Chestiunea ființării unui consiliu legislativ preocupă în mod serios partidele noastre politice, cari, principial au adoptat toate această idee, diferind numai în ceia ce privește modalitățile de organizare.

Astfel printre proiectele pe cari le anunța prin presă³⁾ guvernul Al. Marghiloman, în 1918, era și acela privitor la instituirea unui *Consiliu de stat*, care, — între alte însemnate atribuțiuni ce i se conferea, avea principala îndatorire de a studia și elabora proiectele de legi, pe cari guvernul va avea să le supue apoi deliberei și votării Corpurilor legiuitoare, precum și a tuturor regulamentelor de punere în aplicațiune a acelor legi, proiect al cărui text n'a fost dat însă la lumină, așa că nu-i putem cunoaște economia lui.

Apoi în declarația program a Guvernului Alex. Vaida-Voevod, rostită în ședința Adunării Deputaților din ziua de 17 Decembrie 1919 se prevăd următoarele relativ la legislația țării;

«Unificarea treptată și sistematică a întregii legislații; creiarea în acest scop a unui *Consiliu legislativ*, în vederea unificării întregii vieți de Stat».

Partidul național-liberal, în anteproiectul de Constituție întocmit de Cercul de Studii al aceluia partid, a prevăzut astfel înființarea unui *consiliu legislativ* în art. 68, Cap. II, privitor la puterea legiuitoare:

«Se înființează un consiliu legislativ a cărui menire este să ajute în mod consultativ la facearea și coordonarea legilor, emanând fie de la puterea executivă, fie din inițiativă parlamentară, cât și la întocmirea regulamentelor generale de aplicare a legilor.

«Consultarea consiliului legislativ este obligatorie pentru toate proiectele de legi, afară de cele, cari privesc creditele bugetare; dacă însă într'un termen fixat de lege Consiliul legislativ nu își dă avizul său, Adunările pot proceda la discutarea și aprobarea proiectelor.

«O lege specială va determina organizarea și modul de funcționare al Consiliului legislativ.

În expunerea de principii ce însoțește acest ante-proiect, autorul d- D. Ioanițescu, vorbind de puterea legiuitoare spune că această putere

trebuie să fie astfel organizată în cât să se poată compensa cel puțin în parte, lipsa de pregătire a reprezentanților națiunii pentru opera de legiferare. «Aleșii votului obștesc, — spune d-sa, — venind în parlament numai prin încrederea alegătorilor și fără nici o altă condiție, aduc cu ei numai cunoștința nevoilor și năzuințelor maseilor, nu și pe aceia a legiferării».

În acest scop anteproiectul prevede: 1) o nouă organizare a S natului care va cuprinde reprezentanți ai vieții sociale, specializate în toate aspectele, 2) crearea în sânul parlamentului a unor comisiuni de specialitate și 3) înființarea unui *consiliu legislativ*.

Ce sunt comisiunile de specialitate?

Expunerea de motive ne arată astfel rolul acestor comisii: «Din sânul Parlamentului se vor alege de asemenea, anume comisii de specialitate, cari vor avea menirea să analizeze diferitele proiecte, înainte ca ele să vie în fața Adunărilor. Prin referatul lor competent, ele vor lămuri pe toți ceilalți membri ai Corpurilor Legiuitoare în privința chestiunilor supuse discuțiilor, iar spre a-și îndeplini și mai bine această menire, ele vor avea puțința să funcționeze chiar în afară de timpul sesiunilor, având și dreptul de a cere guvernului și organelor administrative, în numele Parlamentului, ori-ce explicații în legătură cu proiectele depuse».

Iar în ceia ce privește înființarea consiliului legislativ spune următoarele:

«Întru cât pe de altă parte, administrația biurocratică a statului este aproape complect absorbită de soluționarea chestiunilor zilnice, rămânându-i prea puțin timp spre a mai servi și ca birou de studiu și de elaborare a legilor, va fi nevoie să se înființeze și un *Consiliu legislativ*, care să ajute în mod consultativ la întocmirea și elaborarea legilor, emanând fie de la puterea executivă, fie din inițiativă parlamentară. Cum însă răspunderea pentru măsurile legislative aparține, în sistemul constituțional actual, exclusiv Miniștrilor și Corpurilor legiuitoare, principiile generale pentru alcătuirea unei legi nu vor fi date de acest consiliu, ci numai de guvern sau de Parlament, care vor fi singure în drept să decidă pe ce anume baze, trebuie întocmită o lege. Consiliul legislativ prin urmare, fără a se preocupa de oportunitatea politică a unei legi sau de orice alte considerații, va asigura prin competența sa, numai întocmirea de proiecte bine studiate și bine coordonate cu celelalte legi ale țării».

Referindu-se apoi la proiectul de lege întocmit în acest sens de Eugen Stătescu și prezentat Parlamentului în 1886, autorul expunerii de principii socotește că acel proiect poate servi și astăzi ca bază de orientare pentru o viitoare organizare în amănunte a Consiliului Legislativ.

2) Vezi «Monitorul Oficial» Desbaterile Adunării Deputaților No. 52/920, pag. 868—870

3) «Agrarul» și «Steagul» din Septembrie 1918.

Remarcăm tot odată că prin acest ante-proiect se dă în atribuțiunea acestei instituțiuni și *controlul banului public* în sensul ca bugetul să fie examinat și de Consiliul Legislativ spre a avea o garanție mai multă că e alcătuit în temeiul legilor existente.

«Aceasta spre a se înlătura posibilitatea introducerii prin surprindere a o mulțime de sinecure și cheltueli inutile, la care poate s'ar renunța, dacă s'ar cere pentru fiecare din ele întocmirea unei legi obișnuite,—procedură lungă și supusă controlului»—spune expunerea de principii.

Astfel s'a prevăzut în capitolul relativ la buget următorul articol 92 :

«Toate veniturile și cheltuelile statului trebuiesc trecute în buget.

«Bugetul se întocmește de miniștrii pe baza legilor existente.

«Consiliul legislativ își dă avizul său, dacă bugetul este întocmit în conformitate cu legile (Art. 113 din actuala constituțiune) ⁴).

În acelaș sens „*Viitorul*“, organul officios al aceluiaș partid politic, într'un articol de fond intitulat : «Consiliul Legislativ», susține că necesitatea acestei instituțiuni, — care să coordoneze proiectele de legi propuse de guvern, — este *evidentă* ⁵).

«Opera legislativă de elaborat în România-Nouă,—spune «*Viitorul*»,—este vastă și complicată; unificarea celor patru regimuri deosebite în cari a trăit neamul românesc până acuma, impune o operă de modificare și coordonare a tuturor legiurilor existente.

«Această lucrare nu se poate întocmi nici de guvern, nici de inițiativa parlamentară. *Ea nu poate fi elaborată decât de un consiliu de felul acestui*, care ar trebui să cuprindă și reprezentanți din diferitele regiuni, cunoscători și ai nevoilor și ai legilor speciale sub cari ele au trăit.

«Acest organ,—arată mai departe menționatul ziar,—trebuie să lase absoluta libertate de inițiativă a legiferării, guvernului și parlamentului, fără să încătușeze întru nimic discuțiunile și complectarea libertate de a modifica proiectele propuse.

«De aceia atribuțiunile consiliului legislativ, trebuie înțelese numai ca o ajutorare a guvernului în întocmirea proiectelor de legi,—căci el este de fapt principalul inițiator al legilor».

* * *

În fine, înființarea acestui consiliu este cerută și de magistratura țării, care,—în Congresul ce l'a avut la 24—25 Iunie 1921 în orașul T.-Severin,—«*au proclamat ca absolut indispensabilă în-*

ființarea de urgență a consiliului legislativ pentru buna confecționare a legilor» ⁶).

VIRGIL M. GABRIELESCU

Magistrat, T.-Măgurele

Constatarea decesului militarilor morți sau dispăruți în timpul războiului

În anul 1919, într'un proces de revendicare ce se afla în curs la aceeaș judecătorie, a intervenit soția unui militar dispărut în timpul războiului, arătând că o parte din pământul în litigiu este al soțului său, avându-l cupărat cu act în regulă. Noi, în baza legii măsurilor excepționale am scos procesul de pe rol. Contra acestei încheieri s'a făcut apel. Înainte de judecarea apelului soția dispărutului a obținut în baza decretului-lege No. 2647/920, o carte de judecată de constatarea decesului, pentru a-și regula drepturile la pensie. Reclamantul-apelant scoțând copie de pe această carte de judecată și înfățișând-o avocatului său, a fost sfătuit să ceară la judecătorie punerea pe rol a procesului, întrucât s'a dat hotărâre de constatarea decesului. S'a fixat termen și la ziua sorocită pentru judecare, reclamantul s'a referit la sentința tribunalului Iași s. II c. c. No. 158/921, publicată în *Curierul Judiciar* No. 36 din 16 Octombrie 1921, care spune că actul de deces al unui militar dispărut în timpul războiului se poate confecționa prin justiție.

Nu împărtășim acest mod de a vedea fiindcă hotărârile date de judecătorii — nu zic și de tribunale, *deoarece acestea nu mai pot da hotărâri în asemenea materie* — servesc numai pentru așezarea drepturilor la pensie, neputând fi înscrise în registrele de stare civilă.

Să examinăm sentința tribunalului și să vedem cum a ajuns să hotărască că, în caz de dispariție în timp de război a unui militar, cercul de recruțare sau cei interesați pot cere tribunalului de județ, pentru locuitorii orașelor reședințe de județ, și judecătoriilor de ocoale pentru ceilalți, să constate moartea dispărutului printr'o hotărâre, ce se transcrie apoi în registrele de stare civilă ale ultimului domiciliu.

Tribunalul, bazat pe art. 27 din decretul-lege No. 3244/916 modificat de decretul-lege 4357/919 motivează foarte juridic că, deși dispozițiunea relativă la dispariția în timp de război a unui militar, se găsește într'o lege specială pentru pensie și ajutoare, totuși din partea finală a textului—transcrierea hotărârei—se vede că legiuitorul a voit cu această ocazie, să ia o măsură generală pentru complectarea lacunei din legislația noastră, care nu a stabilit norme pentru constatarea decesului unui militar dispărut în război. Și după ce argumentează astfel, respinge cererea făcută de președintele Comisiei interimare, pe motiv că acesta nu e prevăzut printre cei cari pot cere confecționarea actului de constatarea decesului. Sentința aceasta a fost adnotată de d-l E. C. Decusară, care găsește că Tribunalul a interpretat prea restrictiv formula «*cei interesați*» din decretul-lege, fiindcă legea nu face o enumerare limitativă, ci numai enumerativă. Și pe lângă soția și rudele celui dispărut, cari au interes material a clarifica situ-

4) Ante-proiect de Constituție, întocmit de Cercul de studii al partidului național-liberal cu o expunere de principii de D. Ioanițescu, București 1921.

5) «*Viitorul*» An. XIII No. 3592 din 5 Februarie 1920.

6) Vezi al. 6 al «*Moțiunii*» votată cu ocaziunea aceluiaș congres.

ația celui presupus mort, și Cercul de recrutare, ca să-l poată șterge din controalele militare, tot așa și comuna are interes, întrucât, ca locuitor al comunei, avea anumite îndatoriri, ca contribuabil, de pildă.

Chestiunea interpretării formulei «cei interesați» nu mai are nici un interes practic, deși în principiu d-l. Decusară are dreptate, căci cele două decrete pe care s'a bazat tribunalul au fost abrogate.

Aceste decrete au fost abrogate prin decretul No. 2647 dat în timpul când era ministru de justiție d-l M. G. Cantacuzino, și publicat în *Monitorul Oficial* No. 61 din 19 Iunie 1920.

Prin art. 1, se prevede că numai judecătorii de ocoale sunt competente a constata decesul militarilor morți sau dispărâți în timpul războiului, precum și nașterile și căsătoriile, în lipsă de acte de stare civilă și că hotărârile date vor servi numai pentru pensune până la reconstituirea actelor de stare civilă. Prin art. 2 se prevede că orice alte dispozițiuni privitoare la constatarea nașterilor, căsătoriilor și deceselor în vederea pensiunilor de războiu, sunt și rămân abrogate.

Așa dar, astăzi în urma decretului-lege No. 2647/1920, tribunalele nu mai sunt competente a constata decesul, nașterea sau căsătoria celor dispăruți în război, ci numai judecătorii. Cărțile de judecată nu pot fi însă înscrise în registrele de stare civilă, servind numai pentru așezarea drepturilor la pensune ale urmașilor celui dispărut în război, până la reconstituirea actelor de stare civilă.

Motivele pentru care s'a luat constatarea acestor cazuri din competența Tribunalului și s'au dat judecătorilor, pentru toți, indiferent dacă au avut domiciliul în orașele de reședință sau în celelalte comune și pentru care s'a dispus ca hotărârile să nu fie înscrise în registrele de stare civilă, sunt arătate în raportul cu care s'a cerut aprobarea regală, în care se spune că, „pentru a nu se întârzia regularea drepturilor la pensune a urmașilor celor morți în războiu, s'a luat constatarea din competența Tribunalului, fiindcă procedura în fața lor e prea lungă și costisitoare.” Dar că avându-se în vedere importanța actelor de stare civilă, pentru redactarea cărora trebuiesc luate garanțiile cele mai puternice, s'a restrâns validitatea acestor acte întocmite în acest chip numai pentru așezarea drepturilor la pensune până ce se vor reconstitui registrele de stare civilă sau se vor întocmi acte de deces valabile pentru militarii morți în război.

Deci, până când se va lua o măsură legală în această privință, cărțile de judecată date de judecătorii de ocoale în această materie nu pot fi trecute în registrele de stare civilă, iar Tribunalele nu mai pot constata asemenea cazuri.

GH. BONTEANU

§Judecător ocol. Slivilești, Mehedinți

Iarăși chestiunea avocaților din vechiul regat în cererea transferării lor în Ardeal

Cu toată legea interpretativă din 26 Iulie 1921 (*M. Of.* 89/1921 și cu toate circularile și instrucțiunile ministeriale (*M. Of.* No. 157 și 177/1921 și circulara No. 45541 din 1 Noiembrie 1921), ni se semnaleză din nou dificultățile ce întâmpină avocații înscrși în barourile din vechiul regat de a se putea transfera în Ardeal.

Congresul barourilor «avocațiale» din Ardeal și Banat

ținut în Sept. a. c. la Cluj a hotărât, că legea interpretativă nu se poate aplica, căci conține un non sens (așa ne comunică corespondentul nostru) până la deplina unificare a legii avocaților.

Gazeta Ardealului (No. 214/1921) motivează neaplicarea legii interpretative din 26 Iulie c. pe faptul că: mulți studenți în drept ce ar mai avea de studiat în Ardeal 3—4 ani, s'ar duce în vechiul regat și acolo cu pregătirile insuficiente ce le au, obțin ușor licența în drept, se înscriu într'un barou, stau 2—3 săptămâni și apoi cer transferarea în Ardeal ca avocați, eludând astfel legea avocațiale din Ardeal.

Însă această obiecțiune, ori cât de întemeiată ar fi, credem că nu poate fi de natură să atragă neaplicarea întregii legi, barourile din Ardeal neputând refuza transferarea avocaților înscrși în barourile din vechiul regat care au vechime de cel puțin 3—4 ani.

Întelegem apărarea intereselor de corp, însă ele nu pot depăși interesele generale ale unei profesii, fără a se cădea în autonomism, care credem că nu poate fi compatibil cu principiile de solidaritate și unitate, ce trebuie să lege pe toți contrați aceleași profesioni.

În tot cazul, până la transformarea ante-proiectului avocaților în lege, d-l ministru de justiție ar trebui să clarifice situațiunea, numind o comisiune mixtă, care să amendeze legea interpretativă din 26 Iulie a. c., pentru a o face aplicabilă.

AVOCAT

SOCIETATEA DE STUDII LEGISLATIVE

Sâmbătă 19 Noiembrie a. c. ora 9 seara a avut loc a doua ședință a Societății de Studii legislative, la locușința d-lui Demetru Negulescu, profesor universitar.

Comitetul de organizare, compus din d-nii C. Dissescu, fost ministru, Ionescu-Dolj, Consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție, Gr. Conduratu, Consilier la Curtea de Apel, N. Schina, fost Președinte la Curtea de Apel, Demetru Negulescu, profesor universitar, Al. Costin, jud. Trib. Ilfov, Mircea Djuvara, Conferențiar la Facultatea de Drept, și Iosif G. Cohen, avocat, a prezintat adunării statutele Societății elaborate de comitet, cari au fost aprobate în totul. Intrându-se în ordinea de zi:

Se alege Președinte al Societății d-l C. Dissescu, fost ministru.

Se constituie Comisiunile speciale cari vor lucra separat, și anume:

Comisiunea pentru Dreptul civil, Comisiunea de Procedura civilă, Comisiunea pentru Drept comercial, Comisiunea pentru Dreptul constituțional și Dreptul administrativ, Comisiunea pentru filosofia Dreptului, Comisiunea pentru Dreptul muncii și Comisiunea pentru Dreptul comparat.

Adunarea în unanimitate, hotărâște în vederea studiilor de unificare a legislației, să se invite și jurisconșulți din țările alipite.

Ast-fel că s'a amânat ședința în continuare pentru Sâmbătă 3 Decembrie 1921.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 11 Mai 1921

Președenția d-lui V. BOSSY, Consilier

Soc. An. Română «Vega» cu Soc. de Rafinărie Fredingher
Decizia No. 399

Decretul-lege No. 1480/917.—Acțiunea în restituire.—Condițiunile cerute.— Art. 2 și 3 din decretul-lege și art. 66 bis pr. civilă.

Legiuitorul acordând prin decretul lege No. 1480 din 1917, celor deposedați în mod samovolnic,

dreptul ca pe calea procedurii sumare, prevăzută de art. 66 bis pr. civ., să reintre în posesiunea bunurilor lor, acțiunea intentată în acest scop are un caracter real și implică, pentru exercițiul ei, ideea că bunurile reclamate se află în momentul exercitării acțiunii în posesiunea pârâtului. Această condițiune deși nu este formal prevăzută în decretul-lege menționat, rezultă însă în mod necesar din termenii art. 2 și 3, din natura acțiunii și scopul urmărit.

Prin urmare, instanța de fond dă o hotărâre casabilă, dacă refuză să examineze obiecțiunile pârâtului că nu poate fi obligat la restituire, obiectele revendicate ne mai fiind în posesiunea sa; într'adevăr, în acest caz nu mai poate fi vorba de restituire, ci de daune interese, cari însă nu pot fi urmărite pe calea sumară a art. 66 bis pr. c.

S'a ascultat raportul făcut de d-l Consilier Stambulescu;

Pe d-l avocat Tonceseu, pentru recurentă în susținerea recursului cu cheltueli;

Pe d-l avocat Verzea, pentru intimată în combateri cu cheltueli.

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Societatea Anonimă Română «Vega» în contra sentinței No. 3/921 a Trib. Prahova s. I, dată în cauză cu intimata Societatea Rafinăriile Predingher.

Văzând motivele 1 și 3 de recurs:

I. «Flagrantă violare de lege;

«In adevăr, sus vorbita sentință s'a pronunțat cu călcarea flagrantă a Decretului-Lege No. 1480/917 care instituind pe calea sa excepțională o acțiune în revendicare în materie mobilă, nu derogă întru nimic dela principiile elementare ale existenței și admisibilității acestei acțiuni.

a) «Obiectul să fie determinat în individue iar nu în specie, pentru că acțiunea în revendicare este o acțiune «in rem scripta» fiindcă nu se poate revendica lucrul determinat care a fost anume în proprietatea reclamantului în revendicare;

b) «Obiectul revendicat să se găsească în posesia pârâtului contra căruia, s'a intentat acțiunea, căci numai în acest caz pârâtul este obligat să răspundă de restituire;

«In afară de aceste două condițiuni: elemente esențiale ale acțiunii în revendicare, nu poate să fie vorba decât de o acțiune în daune interese în cazul cel mai bun, care în nici o împrejurare nu se poate intenta decât pe calea dreptului comun iar nu pe cea sumară a decretului-lege No. 1480/917;

III. «Violarea art. 3 Decret-lege 1480/917, art. 1204 c. civ., omisiune esențială;

«Înainte Tribunalului am susținut că nu posedăm nici unul din obiectele reclamate și ca probă acestui fapt am invocat între altele însăși mărturisirea la interogator a Soc. reclamante;

«Precum am arătat în motivul 1, art. 3 Decretul-lege No. 1480 din 1917 prevede că bunurile a căror transmisiune este nulă reintre în stăpânirea celui deposedat pe baza unei încheieri, prezidențiale de evacuare sau restituire;

«Legiuitorul printr'un articol excepțional de strictă interpretare acordă calea sumară a art. 66 bis pr. civ. numai față de cei cari posedă lucrul a căruia transmisiune este nulă, pentru ca repunerea în posesiune să fie cât mai grabnică;

«Pață cu mărturisirea Soc. reclamante că nu recunoaște la noi nici unul din lucrurile pretinse, cererea de restituire nu poate fi admisă, căci nu poți restitui lucruri pe cari nu le ai;

«Judecând astfel Tribunalul Prahova a violat art. 3 Decret lege No. 1480/917 și art. 1204 c. civ.;

«Ceva mai mult, Tribunalul omite să răspundă la acest

mijloc de apărare întemeiat în drept, recunoscut de adversară în fapt și prin aceasta comite o omisiune esențială».

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care se constată că recurenta Soc. Anonimă Română «Vega» a fost obligată pe calea art. 66 bis pr. civ. prevăzută de art. 3 din decret-lege 1480/917 să restituie intimitei Soc. Rafinăriile Predingher mai multe mașini, unelte și materiale de care aceasta din urmă fusese deposedată prin intervenția armatei de ocupațiune;

Având în vedere că înaintea Tribunalului recurenta s'a opus la admiterea acțiunii, susținând că nu posedă și nici nu s'a făcut vre'o dovadă că ar poseda materialul revendicat; că, însă, tribunalul constatând din probele administrate, că în adevăr prin intervenția armatei de ocupațiune s'au ridicat bunurile reclamate din posesia intimitei și s'au predat recurentei, respinge mijlocul de apărare al recurentei, decidând că nu mai este nevoie să se mai facă vre'o altă dovadă pentru admiterea acțiunii;

Că hotărând astfel, — pretinde azi recurentul, — trib. violează art. 3 din decretul-lege No. 1480/917;

Considerând că prin menționatul text de lege, în scopul de a se da o reparațiune urgentă actelor de samavolnicie ce s'ar fi săvârșit de armata inamică, legiuitorul acordă celui deposedat în aceste împrejurări, calea sumară a art. 66 bis pr. civ., pentru a reintre în posesia bunurilor sale;

Că pentru a asigura această reparațiune și a evita întârzierile cari s'ar aduce prin judecarea diverselor contestații ce s'ar putea naște între părți cu ocazia exercițiului unei atari acțiuni de natură a zădărnici scopul urmărit de legiuitor, legea în adevăr nu impune în mod formal altă obligațiune celui ce reclamă, decât aceea de a dovedi că poseda bunurile reclamate în momentul când deposedarea a avut loc;

Considerând însă, că această acțiune având un caracter real, implică pentru exercițiul ei ideea, că bunurile reclamate există în momentul exercitării acțiunii în posesiunea aceluia contra căruia se îndreaptă o atare acțiune, căci numai în această situațiune cel deposedat ar avea putința de a reintre în stăpânirea bunului pierdut, altfel acțiunea urmând a se rezolva în daune interese, cari nu pot fi urmărite pe această cale sumară;

Că deși această din urmă condițiune pentru exercițiul acțiunii nu este formal prevăzută de lege, rezultă însă în mod necesar din termenii întrebunțați de legiuitor în art. 2 și 3 din decretul-lege, cât și din natura acțiunii și scopul urmărit;

Că prin urmare, în specie, Tribunalul violează art. 3 din acest decret-lege, când afirmă că singura probă cerută de reclamant prin acest text este aceea a posesiunii sale în momentul deposedării și refuză pentru acest motiv a examina chestiunea ridicată de recurent că nu mai posedă bunurile reclamate;

Că astfel fiind, recursul este întemeiat și cată a se admite în această privință.

Pentru aceste motive, Curtea casează etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 31 Mai 1921

Președenția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte
Intreprinderea petroliferă A. Raky cu Société nouvelle des sondages
„Bonne Esperance“
Decizia No. 478

Rechizițiuni făcute de armata inamică. — Condițiunile cerute ca să fie socotite regulat făcute făcute. — Transmitemea obiectelor rechiziționate către un supus inamic și găsierea în patrimoniul acestuia. — Pradă de război. — Proprietarul anterior nu le poate revendica dela Statul

român pe temeiul decretului-lege No. 1480/917.—Art. 52 din regulamentul convenției dela Haga.

1. Conform art. 52 din regulamentul convenției dela Haga, inamicul are dreptul de a face rechizițiuni pentru trebuințele armatei sale, în localitatea ocupată, cu autorizația comandantului. Dreptul de rechiziție se aplică și materialului pentru extracțiunea petrolului, el fiind necesar operațiilor militare. Intinderea rechiziției în raport cu nevoile momentului, etc., numai puterea ocupantă este în măsură a o aprecia.

2. Materialul rechiziționat regulat de inamic dacă a fost transmis unui supus al său și găsit în patrimoniul acestuia de Statul român, aparține Statului român, ca pradă de război, și nu poate fi revendicat dela Stat pe temeiul disp. decretului-lege No. 1480/917, de către proprietarul anterior, dela care inamicul îl rechiziționase.

Curtea,

Ascultând raportul făcut de d-l Consilier St. Mladoveanu, pe d-l avocat N. Constantinescu-Bordeni în motivarea recursului și pe d-l av. Papiniu în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului de casare în următoarea cuprindere :

«Exces de putere, greșită aplicare a decretului-lege 1480/917 și violare de lege.

«Sentința civilă cu No. 501/920 pronunțată de Tribunalul Prahova s. I, violează art. 2 din Decretul-lege 1480/917, art. 52 din convenția dela Haga și legea pentru punerea sub administrația justiției și lichidarea averilor inamice, dând o falsă interpretare acestor texte, pe care le aplică greșit în speță judecata și-mi respinge ca nefondat apelul ;

«In adevăr, la instanța de fond s'a făcut dovada evidentă și necontestată, cu însăși actele depuse de intimată, că materialele de sondaj în litigiu, au fost rechiziționate sub ocupația inamică de către comandamentul militar german al zonei petrolifere din Prahova, care le-a vândut apoi tocmai prin 1918 lui A. Raky, militar german și el însărcinat cu exploatarea petrolului la Baicoi și Moreni din Prahova ;

«Acesta părăsind regiunea odată cu alungarea trupelor germane de către trupele aliate și române în toamna 1918, armata română a capturat aceste materiale ca pradă de război și Statul Român, instituindu-se astfel proprietarul lor, le-a pus sub administrația justiției, folosindu-le el acum în lucrările de sondaj, putând de altfel dispune de ele, prin lichidare forțată chiar, potrivit tratatului din Versailles și legii respective din 1916 cum și după Decretul-Lege 3603/918 ;

«Este netăgăduit că țiteiul și derivatele lui, prin întrebunțarea lor ajută la operațiile militare, căci petrolul este arma modernă prin excelență în marină, aviație, automobile, căi ferate etc. și ca atare pot fi rechiziționate, pentru scopuri militare, toate uneltele necesare extracției lui, faptul acesta intrând complet în dispozițiile convenției dela Haga.

«Pe aceeași argumentare se întemeiază de altfel și rechiziționarea alămurilor, aramei, etc. și tot pe aceste considerațiuni am procedat și noi în Ungaria la rechiziționarea vagoanelor, mașinelor de război și cale ferată, arămuri, fabrici de instrumente de luptă etc.

«Prin urmare rechiziția constatată prin adevărurile aflate în dosarul de fond și liberate de puterea ocupantă a transmis în mod valabil acesteia proprietatea acestor materiale de sondaj ;

«Dela puterea militară ocupantă, devenită proprietară în acest chip, aceste materiale au trecut prin vânzare la A. Raky și dela acest supus și militar german, ele au trecut, iarăși în mod legal, la Statul Român pe baza legilor războiului a legii de punere sub administrația justiției a averilor inamice și pe baza tratatului dela Versailles ;

«Așa fiind intimata nu le mai poate revendica și Decretul 1480/917, nu-și are aplicația în speță, întrucât el nu privește

decât actele cari constituie un abuz de putere, iar nu și acelea cari sunt exercițiul unui drept al puterii ocupante, recunoscut ca atare prin convențiile internaționale ;

«Intimata n'are altă cale decât aceea de a cere euvenitele despăgubiri potrivit Decretului lege respectiv ;

«Tribunalul judecând că Statul Român n'a devenit proprietarul acestor materiale, pent'u motivul că rechiziția germană a fost neregulată și că numai prin abuz puterea ocupantă și le-a însușit la 1916, pentru ca tocmai în 1918 să le transmită lui Raky, violează art. 52 convenția dela Haga și legea pentru punerea sub administrația justiției a averilor inamice din 1916, cum și decretul 3603/918 și comite un vădit exces de putere aplicând, în speță, Decretul 1480/917 ;

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs se constată următoarele :

Că Societatea nouă de sondaje «Bonne Esperance» a cerut Primului-președinte al Trib. Prahova, pe baza art. 3 al decretului-lege No. 1480 din 10 Decembrie 1917, o ordonanță prezidențială, prin care să fie obligată exploatarea petroliferă Anton Raky, reprezentată prin sechestrul judiciar Ing. D. V. Ursachi, să-i restituie întregul material ce se afla în schela ei, Chiciura, și care a fost ridicat în 1918, de supusul german Anton Raky și transportat la schela lui din Băicoi ;

Că, Primul-președinte, pe temeiul depozițiilor de martori și a actului de expertiză dresat în cauză, a admis, în conformitate cu decretul citat, cererea numitei Societăți, iar tribunalul a respins apelul îndreptat contra ordonanței prezidențiale de către sechestrul judiciar al exploatării A. Raky ;

Considerând că, instanța de fond pentru a respinge apelul, socotește materialul ridicat de Anton Raky, cu concursul puterii ocupante, din schela lui I. Vogt, autorul Societății «Bonne Esperance», intimată în recurs, ca fiind produsul unui jaf, iar nu ca o pradă de război și nici ca bunuri rechiziționate, de oare-ce pradă de război se concepe, zice tribunalul, numai de la Stat la Stat și nu de la individ la individ, când aceștia se aflau în afară de luptă, iar obiecte supuse rechizițiunii acele lucruri, de care ocupantul are nevoie într'un interes militar și în caz de necesitate imperioasă și nu când ridicarea lor face parte dintr'un plan vast de secătuire a țării invadate și a avut loc cu călcarea regulamentului de la Haga ;

Că, fiind acel material, produsul unui jaf zice mai departe tribunalul, Statul român, care l'a găsit în patrimoniul unui supus german—A. Raky—pus ulterior sub sechestrul, nu poate să-l considere ca pradă de război și să dobândească vre-un drept asupra lui, întru cât posesiunea vițioasă, prin abuz, a Statului german, care l'a încredințat unui supus al său, nu poate fi validată prin trecerea lui în stăpânirea Statului român ;

Că, neputând fi dobândit în mod legitim de Statul german și nici în urmă de Statul român, el se poate revendica după prevederile decretului-lege 1480/917, de către proprietarul deposedat ;

Având în vedere că, prin art. 52, al regulamentului convenției de la Haga, se recunoaște inamicului dreptul la rechizițiune, ca o necesitate imperioasă, dictată de nevoile războiului, cu condițiune ca rechizițiunea să fie făcută cu autorizația comandantului în localitatea ocupată și pentru trebuințele armatei sale de ocupațiune ;

Considerând că, din actele de la dosar și anume: bonurile de rechiziție No. 1715, 1716 și 1802/918, semnate de comandantul german din Câmpina, cum și din recunoașterea instanței de fond, că ridicarea lucrurilor s'a făcut cu concursul autorității militare germane, se constată că rechiziția a avut loc, cum cere însuși regulamentul citat, cu autorizația comandantului în localitatea ocupată ;

Considerând de altă parte, că lucrurile rechiziționate sunt obiecte și material pentru extragerea petrolului, care este necesar operațiilor militare pentru transporturile pe căile ferate, pe apă și în aer, iar nu obiecte de lux, a căror luare numai constituie o spoliațiune;

Considerând că, fiind întrunită aceste două condițiuni: luarea materialelor de la autorul intimitei, din ordinul comandantului puterii ocupante și pentru trebuințele armatei sale, nu poate fi considerat ca produsul unui jaf, ci ca o adevărată rechizițiune, mai cu seamă când s'au eliberat bonuri scrise, păzindu-se și forma, care este cea mai mare garanție pentru particularii cari au suferit rechiziția, spre a-și demonstra dreptul lor la despăgubirea ce li s'ar putea acorda;

Considerând însă că tribunalul socotește rechizițiunea ca neregulată din cauza persoanei care a ordonat-o, al quantumului disproportionat al prestației, al lipsei de plată și din cauza altor trei condiții și anume: că prejudiciul cauzat să nu fie disproportionat față de bunul ce trebuie apărat; că, pericolul să fie iminent și că atingerea proprietății particulare să fie singurul mijloc pentru realizarea imediată a unui scop militar local;

Considerând că, tribunalul se mulțumește a afirma, fără a arăta pentru ce rechizițiunea ar fi neregulată, din cauza persoanei care a ordonat-o, când mai cu seamă se recunoaște de el că ridicarea materialului s'a făcut, cum s'a arătat deja, cu concursul autorității militare germane;

Considerând că, celelalte condițiuni enumerate de tribunal—din care unele nici prevăzute de regulamentul convenției de la Haga—nu sunt obligațiuni pentru puterea ocupantă—care singură este în măsură a aprecia întinderea unei rechizițiuni, ei simple recomandățuni, de care poate să nu țină seama, fără ca prin aceasta rechiziția să-și piardă caracterul ei de regulată;

Considerând că, chiar dacă acele condițiuni ar fi fost obligatorii pentru puterea ocupantă și numai cu îndeplinirea lor luarea lucrurilor ar constitui o rechiziție regulată, încă instanța de fond nu putea, fără un vădit exces de putere, să considere rechiziția ca neregulată, de oare-ce ea n'a constatat în fapt că acele condițiuni nu au fost păzite, ci se mărginește a afirma și a face considerațiuni generale, fără a da vreun element de fapt, din care s'ar putea deduce neregularitatea;

Considerând pe lângă aceasta că, pentru parte din condițiuni, cum sunt acelea privitoare la quantumul disproportionat al prestațiunii, la prejudiciul cauzat, ori la pericolul iminent, instanța de judecată nici nu ar fi în putință să le constate, întru cât numai puterea ocupantă este în măsură să aprecieze întinderea rechizițiunii în raport cu nevoile momentului;

Considerând că, din cele expuse fiind stabilit că rechiziția a fost regulată, Statul german, care a ordonat-o și apoi Statul român care a găsit lucrurile rechiziționate în patrimoniul lui A. Raky, militar german, cărui i-au fost transmise de Statul său, au dobândit, conform dreptului ginților și regulamentului dela Haga, un drept legitim asupra lor;

Că, Statul român dobândind un asemenea drept, revendicarea nu se mai putea face de proprietar, sau posesorul lor anterior pe baza decretului-lege No. 1480/917 și, încuviințarea ei de tribunal s'a făcut astfel numai cu violarea art. 52 al regulamentului convenției de la Haga și cu greșita aplicare a decretului-lege;

Că dar, motivul de recurs fiind intemeiat, este loc a se pronunța casarea sentinței Trib. Prahova s. I No. 501/920;

Pentru aceste motive, Curtea, casează etc.;

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI SECȚIA IV

Audiența de la 8 Iulie 1919

Președinția d-lui I. COANDA, consilier

Decizia civilă No. 87

Supus străin.—Act încheiat în timpul războiului cu un român.—Nulitatea lui.—Ordine publică.—Pacea de la București.—Suspendarea ostilităților.—Dacă decretul legi au fost suspendate? Soluție negativă. Legea din 22 Dec. 1916 art. 1, 2, 3 și 4.

1. *Interdicțiunea creată de dispozițiunile art. 1, 2, 3 și 4 din legea de la 22 Dec. 1916, relativă la supuși străini, se aplică nu numai actelor pur comerciale, dar și actelor civile.*

2. *Nulitatea prevăzută de legea din 22 Dec. 1916, în caz de nerespectare a dispozițiunilor ei, este de ordine publică, prin urmare nu poate fi acoperită nici prin confirmare, nici prin prescripție sau nou contract. Acest caracter rezultă din însuși spiritul și economia legii.*

3. *Starea de războiu continuând să subziste în fapt și în drept chiar după Pacea dela București, nu se poate susține, că a existat o epocă de pace în care efectele legi erau suspendate, de oare ce imediat s'a dat un decret de reluarea ostilităților, care au fost numai suspendate—, deci în speță, nu poate fi vorba de o suspendare, vânzarea fiind făcută anterior păcii de la București.*

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de către firma socială Carol Hirschorn prin Alfred Hirschorn, contra ordonanței prezidențiale cu No. 4114 din 23 Iunie 1919 a d-lui Președinte al Trib. Ilfov S. II-a comercială;

Având în vedere susținerile orale ale părților, concludsiunile lor scrise și actele dela dosar;

Având în vedere că din toate acestea se constată că la 31 Mai 1919 C. Grumberg, comerciant din București, cere Trib. comercial Ilfov S. II-a pe cele de ordonanță prezidențială, să se declare nulă convențiunea de vânzare-cumpărare intervenită între dânsul și Carol Hirschorn la 16/29 Septembrie 1919, prin care Grumberg plătește lui Hirschorn suma de 62.4000 lei drept preț al vânzării unui vagon de porțelanuri și în acelaș timp să fie obligat Hirschorn să-i restituie sus menționata sumă cu procente, întru cât convențiunea fiind nulă de drept suma i se deține fără cauză;

Având în vedere că Grumberg își întemeiează cererea sa pe dispozițiunile art. 1, 3 și 4 din legea din 21 Decembrie 1916 relativă la supușii Statelor cu care România se găsea în stare de război, întru cât la acea dată când a contractat era supus Austro-Ungar, adică supusul unui Stat cu care România se găsea în stare de războiu;

Având în vedere că la această cerere a lui Grumberg Hirschorn a opus următoarele obiecțiuni:

1.—Că Grumberg cerând și resilierea aceleiași convențiuni a renunțat tacit la anulare, dacă ea s'ar fi putut obține; II. Că Grumberg a renunțat formal la anularea convențiunei înaintea Trib. comercial Ilfov S. I-a, după divergență, cu ocazia judecătoarei procesului de resiliere; III. Că la epoca actului de vânzare-cumpărare Grumberg fiind supus Austro-Ungar nu putea cere anularea actului, de oare ce legea supușilor străini, de și de ordine publică, a fost creată numai în favoarea românilor și a țării românești, iar nu ca să servească pentru interese personale ale inamicilor; IV. Că ordinea

publică fiind satisfăcută, legea supușilor străini nu mai servea ca interes legitim pentru particulari; V. Că vânzarea dintre Hirschorn și Grumberg intervenind la 15/29 Septembrie 1918 înainte de declararea nouă de războiu din 28 Octombrie 1918, nu li se pot aplica dispozițiunile excepționale; VI. Că în cazul când actul s'ar socoti ca nul, să se respingă cererea de restituirea sumei de 624000 lei, întru cât nu pe această cale sumară se poate judeca restituirea sumei plătite;

Având în vedere că Tribunalul priu ordonanța apelată a admis cererea lui Grumberg, a anulat sus menționata convențiune de vânzare-cumpărare cu data 12/29 Septembrie 1918 și a obligat pe Hirschorn să restituie lui Grumberg suma de 624000 lei cu procente legale de la 16/29 Sept. 1918, până la achitare, ea fiind deținută fără cauză;

Având în vedere legea relativă la supușii Statelor cu care România se găsește în stare de războiu, care prin art. 1 prevede, că cu începere de la 15 August 1916, data decretului regal cu No. 2790 publicat în Monitorul Oficial No. 108 din 15 August acelaș an, este cu totul oprit ori cui pe teritoriul Regatului Român, ori ce operațiune comercială cu supușii sau casele comerciale sau industriale aparținând Statelor cu care România se găsește sau s'ar găsi în stare de războiu, etc... art. 2 prevede că această interdicțiune se aplică și acelor care ar contracta cu supușii Statelor menționate mai sus, chiar când acestea ar domiciliia în altă parte, de cât în țara lor de origină... Art. 3 prevede, că în această durată de timp, prin efectul declarării războiului vor fi considerate contrarii ordinii publice și prin urmare nule, toate actele sau contractele încheiate sau ce se vor încheia în contra dispozițiunilor art. 1 din această lege și între persoanele acolo specificate..., iar art. 4 prevede, că anularea acestor acte sau contracte, va putea fi cerută de ori ce parte interesată sau chiar de Ministerul Public de pe lângă Trib respectiv;

Considerând dar, că din combinațiunea acestor texte de lege, rezultă în mod clar și categoric, că toate convențiunile sus menționate sunt nule de drept și ele nu pot să-și producă nici un efect din ziua de 15 August 1916, data decretului regal cu No. 2790 publicat în Monitorul Oficial No. 108 din 15 August acelaș an, și această nulitate este de ordine publică și se poate invoca de ori ce parte interesată;

Considerând că este cert și necontestat la epoca de 16/29 Septembrie 1918 Grumberg era supus Austro-Ungar, Stat cu care România se găsea în stare de războiu și prin urmare convențiunea încheiată de dânsul cu Hirschorn la acea dată era nulă de drept și fără efect, chiar din acel moment;

În ce privește prima obiecțiune a lui Hirschorn că Grumberg cerând și resilierea convențiunii, ar fi renunțat tacit la anularea ei;

Având în vedere că renunțările la drepturi trebuie să fie expres făcute;

Având în vedere că din copia de la dosar după petițiunea de resilierea vânzării, nu se constată că Grumberg ar fi renunțat la cererea de anularea convențiunii;

Că din contra, din faptul că prin acea acțiune Grumberg pe lângă motivele scrise de resiliere își mai rezervă dreptul și la alte motive, rezultă în mod evident și neîndoiios, că dânsul n'a renunțat și la dreptul de a cere anularea convențiunii.

Că dar prima obiecțiune a lui Hirschorn este neîntemeiată;

În ce privește a doua obiecțiune că Grumberg a renunțat expres la anularea convențiunii înaintea Tribunalului comercial Ilfov Secția I-a în procesul de resiliere și prin urmare nu mai poate din nou să ceară anularea ei;

Având în vedere că din Jurnalul Trib. comercial Ilfov Secția I cu No. 7298 din 28 Mai 1919 se constată că în acțiunea de resilierea convențiunii, Hirschorn ridicând incidentul de incompetență bazat pe dispozițiunea art. 4 din legea măsurilor excepționale, în urma divergenței făcută în sânul Tribunalului, Grumberg pentru a evita întârzierile pe care le-ar fi putut provoca judecarea divergenței a declarat că-și retrage cererea de anulare în acel proces și în acea instanță;

Că din această declarațiune a lui Grumberg nu numai că nu rezultă o renunțare expresă la cererea de anularea convențiunii, dar din contra se constată că dânsul a renunțat numai în acea acțiune și numai în acea instanță, rezervându-și dreptul a o cere în a doua instanță sau printr'o nouă cerere înaintea instanței competentă;

Considerând că chiar dacă Grumberg ar fi renunțat expres, totuși fiind vorba de o nulitate de ordine publică, ea nu poate avea nici un efect juridic, întru cât părțile nu pot transige asupra unor atari nulități, mai cu seamă, că legea nu lovește numai cu nulitate asemenea acte, dar prin art. 29 prevede și sancțiuni penale pentru contravențiuni, așa că dispozițiunile legii sunt dintr'un îndoit punct de vedere de ordine publică și părțile nu pot renunța de a se prevala de atari nulități;

Că prin urmare și a doua obiecțiune a lui Hirschorn este neîntemeiată;

În ce privește a treia obiecțiune, că la epoca actului de vânzare-cumpărare, Grumberg fiind supus Austro-Ungar, nu poate cere anularea actului, de oare ce legea supușilor străini, deși de ordine publică, a fost creată numai în favoarea românilor și a Țării românești, iar nu ca să servească pentru interese personale ale inamicilor;

Având în vedere că legea relativă la supușii Statelor cu care România se găsește în stare de războiu, declarând nule de drept și fără efect toate convențiunile încheiate în contra dispozițiunilor acelei legi, prevede că această nulitate este de ordine publică și se poate invoca de ori ce parte interesată;

Că prin urmare nu importă dacă Grumberg era supus al unuia din Statele cu care România se găsea în stare de războiu, este destul că el fiind partea interesată, avea dreptul să ceară nulitatea convențiunii;

Că dar și această obiecțiune este neîntemeiată;

În ce privește a patra obiecțiune, că ordinea publică fiind satisfăcută, legea supușilor străini nu mai servă ca interes legitim pentru particulari;

Având în vedere că Hirschorn pretinde că nulitatea prevăzută de art. 3 din legea supușilor străini nu este o nulitate absolută; că Grumberg fiind din Transilvania, supus austro ungar, prin alipirea Transilvaniei a devenit cetățean Român și aceasta înainte ca dânsul să ceară nulitatea convențiunii, așa că, în speță, prin acest fapt ordinea publică fiind satisfăcută, ea nu mai poate servi ca interes legitim pentru particular;

Având în vedere că nulitatea prevăzută de legea supușilor străini, este o nulitate absolută de ordine publică, după cum s'a arătat mai sus și care poate fi invocată de ori ce persoană interesată și că ea își produce efectele imediat, cu alte cuvinte nu este nici un moment măcar când actul poate produce vreun efect;

Considerând dar că din momentul ce se constată că la epoca transacțiunii din 16/29 Septembrie 1918 Grumberg era supus Austro-Ungar, Stat cu care România se găsea și se găsește și astăzi în stare de războiu, efectele legii supușilor străini operează de drept, iar actul de vânzare-cumpărare este nul și fără efect chiar din momentul încheerii lui;

Că, dar, și această obiecțiune, este neîntemeiată;

În ce privește a cincea obiecțiune, că vânzarea din-

tre Hirschorn și Grümberg intervenind la 16/29 Sept. 1918, înainte de declararea nouă de războiu de 28 Oct. acelaș an, nu li se pot aplica dispozițiunile legii excepționale a străinilor:

Având în vedere că această obiecțiune Hirischorn și-o întemeiază pe Pacea de la București și care ar fi avut ca consecință, ca dispozițiunile privitoare la interzicerea operațiunilor comerciale cu supușii străini să fie ridicate;

Având în vedere că Pacea de la București, n'a existat, căci pentru validitatea ei se stabilește ca tratatul de pace să fie ratificat și ratificările schimbate și numai după îndeplinirea acestor formalități pacea putea fi considerată ca încheiată, ceea ce nu s'a făcut, așa că de drept și de fapt starea de război a continuat dar să substiste; iar decretul cel nou de declararea de războiu n'a avut alt scop de cât de a marca și mai bine intențiunile guvernului român, care înțelegând să reia ostilitățile a voit să iasă în chip formal din starea latentă de războiu în care aduseseră țara tratativele de pacea cu puterile dușmane;

Că prin urmare, nu se poate susține că a existat o epocă de pace cu puterile dușmane înăuntrul căreia actele de comerț între românii și supușii dușmani urmează să fie validate ca unele cărora nu li se aplică dispozițiunile legii din 22 Decembrie 1916, care vorbește de starea de războiu;

Considerând deci că și această obiecțiune este neîntemeiată;

În ce privește a șasea și ultima obiecțiune, că în cazul când s'ar socoti actul ca nul, să se respingă cererea de restituirea sumei de 624000 lei, întru cât nu pe această cale sumară se poate judeca restituirea sumei plătită;

Având în vedere că prin acțiune frații Grümberg au cerut pe de o parte anularea convențiunei, iar pe de alta restituirea sumei de 624.000 lei, prețul vânzării;

Având în vedere, că din momentul ce convențiunea a fost nulă de drept și fără efect și s'a declarat ca atare de Justiție, restituirea sumei de 624.000 lei fiind o consecință a nulității convențiunei, ea urmează să fie restituită, ca fiind deținută fără cauză;

Considerând dar că din cele ce preced apelul găsin-du-se nefondat, urmează a se respinge ca atare;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată și apreciindu-le fixează la suma de una sută lei.

Curtea,

Respinge ca nefondat apelul făcut de către Firma socială Carol Hirschorn, prin Alfred Hirschorn, contra ordonanței prezidențiale cu No. 4114 din 23 Iunie 1919 a d-lui președinte al Trib. Ilfov S. II-a comercială.

(ss) I. Coandă, N. Bădescu-Roșiori, Sever Tipeiu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMAN

Audiența dela 30 Martie 1920

Președenția d-lui D. TOMIDA, Președinte

Ministerul de Instrucțiune și Cultelor cu Avram Lavăr

Sentința civilă No. 121

Legea proprietarilor. — Contract de închiriere. — Domiciliu. — Acțiune în despăgubire intentată posterior expirării contractului. — Dacă fostul chiriaș poate fi citat la fostul imobil închiriat? — Soluție negativă. — Art. 4 din legea proprietarilor.

Din redacțiunea art. 4 din legea proprietarilor, care prevede că locatarul este considerat ca având domiciliul obligator la imobilul închiriat, rezultă că acest domiciliu există numai pe timpul duratei contractului, că prin urmare orice acțiune intentată

posterior expirării contractului, cum e în speță, trebuie să fie citat fostul chiriaș după dreptul comun, adică la domiciliul unde șade, iar nu la fostul imobil închiriat.

Legea proprietarilor este o lege excepțională, care trebuie interpretată în mod restrictiv și ca atare dispozițiunile art. 4 nu se poate aplica acțiunilor intentate posterior expirării contractului sau, urmând a se aplica dreptul comun cu procedura, căile de reformare și termenele obișnuite.

Tribunalul,

Având în vedere incidentul ridicat de reprezentantul Ministerului Instrucțiunii și Cultelor, că acțiunea pentru despăgubiri provenind din degradațiuni aduse imobilului închiriat, nu se poate îndrepta pe calea excepțională prevăzută de legea proprietarilor, atunci când contractul de închiriere a expirat și obiecțiunea reclamantului Avram Lavăr, că o asemenea acțiune se poate intenta și după ce contractul a luat sfârșit;

Având în vedere că acțiunea intentată după legea proprietarilor de Avram Lavăr prin petițiunea înregistrată sub No. 18344/1918, asupra căreia s'a dat sentința No. 107/1919 atacată cu revizuire, are de obiect o cerere de despăgubiri pentru deteriorările cauzate imobilului reclamantului de către Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, în timpul cât acesta a avut imobilul și că această acțiune este intentată după expirarea contractului de închiriere;

Chestiunea dedusă în judecata Tribunalului este deci, de a se cunoaște dacă cererea de despăgubiri pentru degradațiunile aduse imobilului închiriat, se poate face pe calea sumară prevăzută de legea proprietarilor și după expirarea contractului de locațiune, sau numai în timpul duratei lui;

Considerând că din combinația art. 1, 2, 3, 7, 20 și 21 din legea proprietarilor rezultă că cererea pentru despăgubiri provenind din degradări aduse imobilului închiriat, se poate îndrepta pe cale excepțională prevăzută de această lege numai atunci când se face împreună cu cererea care tinde la executarea de chiriaș acelorlalte stipulațiuni din contract sau pentru rezilierea contractului și izgonirea chiriașului din cauza nerespectării obligațiunilor, iar nu și în cazul când o asemenea cerere de despăgubiri face singură obiectul acțiunei, după expirarea contractului, cum este în specie. Așa fiind, din dispozițiile acestor texte rezultă că atunci când cererea de despăgubiri se face după expirarea contractului și pentru o sumă determinată de părți ca valoare a degradațiunilor, o asemenea acțiune se face pe căile ordinare intrând în dreptul comun;

Considerând că a decide, că acțiunea pentru despăgubiri provenind din degradările imobilului închiriat se poate face după legea proprietarilor, chiar după expirarea contractului de locațiune, înseamnă a consacra o severitate, care ar putea deveni periculoasă pentru chiriaș, fiindcă s'ar deschide câmp liber proceselor intentate cu rea credință, căci un proprietar, puțin scrupulos, n'ar avea decât să acționeze pe un fost chiriaș pentru plata unor degradări inexistente, să îndeplinească procedura prin afișare la un domiciliu pe care chiriașul l-a părăsit de multă vreme și, pe baza unei neprezentări a chiriașului la interogator, să capete o hotărâre de condamnarea lui definitivă, stând astfel timp de 30 ani chiriașul sub amenințarea obținerii unei hotărâri prin surprindere contra sa, de oarece acțiunea proprietarului pentru plata de reparațiuni se prescrie conform dreptului comun prin trecere de 30 ani;

Considerând că legea proprietarilor alcătuită cu in-

tențiunea de a se lua măsuri cât mai eficace pentru garantarea drepturilor proprietarilor, isvorâte din contractele de locațiune, ori cât ar fi căutat ea să protejeze aceste drepturi ale proprietarilor, nu poate merge atât de departe în cât să ridice chiriașului și dreptul sacru de a se apăra, căci a admite că fostul proprietar poate să cheme în judecată pe fostul chiriaș, pentru reparațiunea degradărilor cauzate imobilului pe cale excepțională a legii proprietarilor, chiar după expirarea contractului de locațiune, este a'i ridica dreptul de apărare, de oarece el nu poate fi informat de acțiunea intentată de proprietar;

Din redacțiunea chiar a articolului 4 din legea proprietarilor, care prevede că locatarul este considerat, ca având domiciliul obligator la imobilul închiriat rezultă, că legiuitorul a înțeles să vorbească de raporturile dintre proprietar și chiriaș, numai pe tot timpul duratei contractului, căci când zici locatar, trebuie înțeles în totdeauna actualul locatar, care continue a fi obligat pe baza unui contract de închiriere încă în vigoare, iar nici de cum pe fostul locatar;

Așa dar, dispoziția domiciliului obligator din art. 4, nu trebuie considerată ca generală, ci trebuie restrânsă numai la timpul cât durează contractul de locațiune, căci textul făcând distincție între actualul și fostul locatar, distinge negreșit și între contractul în vigoare și cel care a luat sfârșit;

Este necontestat că acțiunea proprietarului pentru degradările aduse imobilului derivă din contractul de locațiune, ceiace însă nu se poate admite este dreptul proprietarului de a se judeca într-o asemenea acțiune, după legea specială a proprietarilor, chiar după expirarea contractului de locațiune;

Din combinația textelor citate, din scopul și intențiunea urmărită de legiuitor rezultă dar, că legea proprietarilor, ca orice lege excepțională, nu trebuie să fie interpretată decât restrictiv, urmând să fie aplicată numai la acțiunile exercitate pe timpul cât contractul de locațiune este încă în vigoare, iar acțiunile posteroare expirării contractului nu pot fi supuse acestui regim excepțional, ci urmează a fi exercitate după dreptul comun, cu procedura, căile de reformare și termenele obișnuite;

Astfel fiind, acțiunea de față nu poate fi rezolvită conform legii proprietarilor și reclamantul urmează a se adresa instanțelor ordinare;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, D. Tomida, Trib. respinge ca rău îndreptată acțiunea etc.

(ss) D. Tomida

NOTA. — Speța judecată prin hotărârea mai sus reprodușă nu este nouă, dar Tribunalul Roman prin soluțiunea pe care o dă, punându-se în desacord cu jurisprudența constantă a Inaltei Curți de Casație, se întemeiază pe considerațiuni de drept și de echitate care sunt impresionante, dar care, după părerea noastră, nu duc la soluțiunea radicală admisă de Tribunal.

Cestiunea dedusă în judecata Tribunalului era de a se ști dacă o acțiune în daune, pentru abuz de folosință, poate fi intentată fostului chiriaș după expirarea contractului de locațiune, pe calea sumară a legii proprietarilor.

Tribunalul pleacă de la principiul că legea proprietarilor este o lege excepțională și, ca atare, trebuie să fie interpretată în mod restrictiv; în consecință locatorul nu poate beneficia de dis-

pozițiunile acestei legi decât pentru valorificarea drepturilor care, derivând din contractul de locațiune, sunt exercitate în cursul executării contractului, pe când acțiunile intentate posterior expirării contractului, urmează a fi exercitate după dreptul comun. Pentru a da un temei legal distincțiunei făcute între cazul unui contract de locațiune în curs de executare și cazul unui contract expirat, Tribunalul se sprijină pe dispoziția articolului 4 din legea proprietarilor și anume deduce din acest text, că legiuitorul ar fi înțeles să reglementeze raporturile dintre locator și locatar numai pe timpul duratei contractului, de oare ce legiuitorul, întrebuițând expresiunea „locatar“ n'a putut să se refere decât la cel ce are încă calitatea de locatar în baza unui contract în curs de executare iar nu la cel ce nu este decât un fost locatar; de aici urmează că articolul 4 stabilind un domiciliu obligator la imobilul închiriat sau arendat, nu trebuie aplicat decât numai atunci când contractul de locațiune este încă în vigoare, căci numai în acest caz poate fi vorba de un „locatar“ în sensul propriu și juridic al cuvântului.

Este de remarcat că Inalta Curte constințind în mod constant soluțiunea contrarie celei admise de Tribunalul Roman, se întemeiază tot pe dispoziția art. 4 din legea proprietarilor, care servește Trib. ca argument de text pentru a justifica deosebirea făcută între cazul când contractul este în lucrare și cazul când a expirat. În adevăr, iată unul din considerentele deciziei No. 12 din 10 Iunie 1910, dată în secțiuni-unite, și care a servit de bază jurisprudenței Inaltei Curți: '1) «Considerând că din momentul ce rezultă din lege că proprietarul poate să intenteze acțiune și după expirarea contractului de închiriere, după formele și procedura indicată în legea asupra drepturilor proprietarilor, apoi nu mai rămâne îndoială că locatarul poate să fie citat la imobilul închiriat, după cum aceea rezultă din ultimul aliniat al art. 4 din sus citata lege, care prevede că locatarul este considerat ca având domiciliul obligator la imobilul închiriat sau arendat, dispozițiune care fiind generală nu poate fi restrânsă numai la timpul cât durează contractul de locațiune».

Care din aceste două interpretări contradictorii ale aceleiași dispozițiuni este mai conformă cu textul legii?

Dacă ținem seama de caracterul excepțional al acestei legi speciale și că prin urmare interpretarea restrictivă este de rigoare, credem că soluțiunea admisă de Tribunal este mai juridică. În adevăr articolul 4 întrebuițând expresiunile „locatar“, „sublocatar“, „imobil închiriat“ etc., trebuie înțeles în sensul că e vorba de o instanță legată cu un locatar sau sublocatar, adică

1) *Curierul Judiciar* din 1910, No. 48, pag. 413 și *Jurisprudența* pe 191', pag. 398 și 399.

cu o parte care în momentul litigiului are încă una sau alta din aceste calități.

Este adevărat că art. 1 din legea proprietarilor stabilește principiul general că pentru realizarea tuturor drepturilor care isvorăsc din contractul de închiriere și de arendare, proprietarul va putea face o cerere conform art. 1 și urm. din această lege; că, pe de altă parte, este necontestat că acțiunea proprietarului contra chiriașului pentru degradările aduse de acesta imobilului închiriat, derivă din contractul de locațiune, dar singura concluziune logică și necesară care rezultă din textul articolului 1 este că proprietarul, care se găsește în situațiunea prevăzută de această dispozițiune legală, poate să uzeze de legea proprietarilor, de procedura și de căile de reformare stabilite de această lege, fie că contractul de închiriere este în curs sau este expirat, cu o singură rezervă în ce privește modul de citare al locatarului care, conform art. 4 din lege, este considerat că-și are domiciliu obligatoriu la imobilul închiriat numai pe timpul duratei contractului de locațiune, căci numai în acest interval de timp are calitatea de locatar.

Cu alte cuvinte, din combinațiunea articolului 1 și 4 pare a rezulta că distincțiunea făcută între contractele în curs și cele expirate urmează să-și aibă aplicațiunea numai în ce privește modul de citare al locatarului.

Această soluțiune, care nu-i contrarie textelor este și foarte echitabilă. În antagonismul de interese dintre locator și locatar legiuitorul, ca și judecătorul, fiecare în sfera lui de atribuțiuni, trebuie să caute a concilia cât mai mult interesele contrarii în joc, stabilind un echilibru echitabil între ele, iar nu să sacrifice pe una din părți în favoarea celeilalte.

Or, credem că examinată din acest punct de vedere, soluțiunea propusă, care pe deoparte dă locatarului posibilitatea de a beneficia de legea proprietarilor pentru realizarea drepturilor derivând din contractul de locațiune, fie că e în curs, fie că e expirat, iar pe de altă parte recunoaște fostului chiriaș, dreptul de a fi citat conform dreptului comun la domiciliul său real, în cazul când contractul e expirat, rezolvă într'un mod legal și drept conflictul de interese între locator și locatar.

A admite, conform jurisprudenței Înaltei Curți, că fostul locatar, poate fi citat și după expirarea contractului de locațiune tot la imobilul închiriat, înseamnă, după cum bine arată Tribunalul Roman, a ridica chiriașului dreptul de apărare, care rămâne astfel, timp îndelungat, uneori chiar 30 ani, sub amenințarea de a fi judecat și condamnat prin surprindere fără posibilitate de a se apăra contra pretențiunilor proprietarului, de a cărui acțiune n'a avut cunoștință. A se vedea asupra cestiunei decizia Casației dată în secțiuni unite

din 10 Iunie 1910, în *Curierul Judiciar* din 1910, No. 48, pag. 413, cu adnotația d-lui C. Ștefănescu și decizia Casației secția II-a din 26 Oct. 1920, publicată în *Dreptul* No. 9 din 6 Martie 1921.

ALEX. CERBAN

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II C. COR.

Audiența dela 18 Octombrie 1921

Președenția d-lui A. CANTACUZINO, Judecător
Olga C. Vernescu cu C. Argetoianu și Banca Tărănească

Ordonanță prezidențială. — Apel. — Dreptul instanței de a examina afacerea și aprecia utilitatea măsurilor provizorii ce trebuiesc luate.—Chemare la interogatoriu. Inadmisibilitate. — Art. 66 bis pr. civilă.

1. *Deși pe calea procedurii sumare și excepționale, prevăzută de art. 66 bis pr. civ., nu se pot lua decât măsuri provizorii și conservatorii, ceace exclude judecarea însuși a fondului dreptului ce formează litigiul, însă instanța de judecată are dreptul de a face un examen sumar al afacerii din punctul de vedere al competenței sale, și poate aprecia din punctul de vedere al măsurii ce i se cere, care dintre părțile litigante are în favoarea sa aparențele unei situațiuni juridice legale și justifică un interes legitim, pentru ca să i se poată încuviința o măsură provizorie până la rezolvirea pe calea dreptului comun a însuși fondului pretențiunilor în litigiu.*

2. *Celeritatea fiind de esența instanței de referé, excepțiunile dilatorii ca: interogatorii, martori, etc., nu sunt admisibile.*

Apelanta Olga C. Vernescu, prin d-l avocat Emil Dendrino;

Intimații C. Argetoianu și Banca Tărănească prin d-nii avocați Ioan Boambă și Maxim Lazare.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de D-na Olga C. Vernescu în contra ordonanței prezidențiale No. 12799/2 August 1921; Ascultând susținerile părților și văzând actele dela dosar;

Având în vedere că prin menționata ordonanță, admitându-se cererea făcută de d-l Argetoianu și Banca Tărănească, s'a ordonat evacuarea d-nei Olga Vernescu din imobilul din București Șoseaua Kiseleff No. 12 pe motiv că'l ocupă fără just titlu;

Având în vedere că din actele aflătoare la dosar reese că d-na Olga C. Vernescu vânzând uzufructul pe care'l avea asupra imobilului, îl mai ocupă azi, numai în virtutea unei toleranțe a Băncii Tărănești fosta proprietară a imobilului;

Considerând că deși pe calea procedurii sumare și excepțională prevăzută de art. 66 bis proc. civ. nu se pot lua decât măsuri provizorii și conservatorii, ceace exclude posibilitatea rezolvării pe această cale, cu autoritate de lucru judecat, a însuși fondului dreptului ce formează obiectul litigiului; totuși, un examen sumar al afacerii este autorizat de lege și indispensabil chiar, atât din punct de vedere al justificării competenței acestei instanțe excepționale de a lua o măsură provizorie, cât și pentru ca judecata să poată aprecia din punct de vedere al măsurii ce i se cere care dintre părțile litigante are în favoarea sa aparențele unei

situațiuni juridice legale și justifică un interes legitim pentru ca să i se poată încuviința o măsură provizorie, până la rezolvarea pe calea dreptului comun, a însuși fondului pretențiunilor în litigiu;

Având în vedere că din actele aflătoare la dosar se constată în fapt că toleranța opusă de apelantă nu era acordată decât cel târziu până la 26 Octombrie 1921 și numai atâta vreme cât Banca Țărănească ar fi fost proprietara imobilului; că din interpretarea logică a actelor prezentate de d-na Olga C. Vernescu reese, în fapt, că Banca Țărănească prin actul de curtuasie arătat d-sale n'a renunțat la dreptul de a dispune de imobilul în chestiune prin vânzare;

Că aparenta unei situațiuni juridice, legale, care să justifice încuviințarea unei măsuri provizorii în favoarea intimaților, reese din actele prezentate de ambele părți;

Că pericolul de întârziere ce există pentru proprietar de a dispune de imobilul său, învederează urgența, care mai e justificată prin însăși obstrucția făcută și anunțată de apelantă cu petițiunea apelului de față;

Că judecătorul referelui are dreptul de a statua asupra competenței sale, precum și de a o menține în cazul când o parte de rea credință ar face eforturi să i se sustragă; căci toată utilitatea acestei jurisdicțiuni ar dispărea, dacă defendorul n'ar avea decât să invoace prejudiciul ce ar putea rezulta pentru fondul dreptului pentru a face pe judecător să se desesizeze;

Că judecătorul are deci dreptul să treacă peste această pretențiune de câte ori în fapt i se pare neserioasă;

Având în vedere că prin interogatoriul cerut apelanta tinde să facă dovezi peste și contra conținutului actelor depuse de intimați și chiar de apelantă;

Considerând că celeritatea fiind de esența instanței de référé, dilatorii de această natură: interogatorii, martorii, etc, nu sunt admisibile și ca atare cererea de chemare la interogator urmează a fi respinsă;

Având în vedere, oferta chiriei făcută de apelantă prin consemnarea sumei de lei 25.000 (două zeci și cinci mii) drept chirie pe semestrul Octombrie 1921—Aprilie 1922;

Considerând că o atare consemnare de bani, nu poate crea un drept pentru cel ce a făcut-o întrucât n'a fost acceptată de destinatar sau consfințită printr-o validare judiciară;

Considerând, în fine, că speța de față corespunde cu exemplul tipic citat de legiuitor pentru a preciza sfera de aplicațiune a art. 66 bis. proc. civ.;

Că deci apelul nu este fondat;

Pentru aceste motive, Trib. respinge ca nefondat apelul etc;

(ss) A. Cantacuzino; V. Sălciamu;

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DORHOI

Audiența de la 23 Iunie 1921

Jurnalul No. 5413

Ordonanța de référé.— Informație.— Citarea părților. Dacă poate schimba natura procedurii din grațioasă în contencioasă?—Art. 66 bis pr. civilă.

Deși s'a dispus citarea părților pentru a da informațiuni, această împrejurare nu poate schimba natura procedurii référé din grațioasă în contencioasă.

In consecință, e inadmisibilă cererea de comunicare a copie de pe petițiunea prin care se solicită ordonanța de référé.

Noi, Președintele,

Având în vedere incidentul ridicat de pârât spre a i

se comunica copie de pe cererea ce a făcut conform art. 66 bis pr. civ.;

Având în vedere că conform art. 66 bis pr. civ. președintele tribunalului în asemenea materie se pronunță fără citarea părților;

Având în vedere că părțile au fost citate astăzi numai pentru simple informațiuni;

Că dar citarea părților numai pentru simple informațiuni nu poate schimba natura afacerii din grațioasă în contencioasă;

Că, deci, găsim că incidentul este nefondat și, ca atare, îl respingem; după care, etc.;

Președinte, D. Hoșoc

NOTA.— Noi am luat procedura référé de la Francezi, ceea ce rezultă din comparațiunea art. nostru 66 bis cu art. 806 sq. din procedura franceză, cum și din debaterile parlamentare. Legiuitorul însă a fost sobru și cu toate că în Parlament discuțiunile au fost lungi și s'au cerut precizări, totuș un singur articol, 66 bis (Francezii au șase) a rămas să cărmuiască o materie vastă și plină de dificultăți, despre care Garsonnet spune: «...on croirait pas, à les lire, être en présence d'une *jurisdiction considérable*... et d'une *des principales attributions des présidents*...».

Ce caracter au aceste ordonanțe? Aparțin ele jurisdicțiunii grațioase, or celei contencioase? Cu ocaziunea dezbaterilor Parlamentare la Cameră, chestiunea a fost ridicată de N. I. Bărbulescu, căruia d-l Dissescu i-a răspuns: «Jurisdicțiunea grațioasă e cu totul altceva de cât materia aceasta». (Pr. civ., ed. of., p. 556).

Pentru dreptul francez, ordonanțele référé intră în procedura contencioasă și se dau cu citarea părților¹⁾, pe când art. nostru 66 bis, dispune citarea părților numai în apel și recurs, de unde se deduce că ordonanțele prezidențiale aparțin jurisdicțiunii grațioase, și că numai în apel sau recurs jurisdicțiunea se transformă în contencioasă, pentru că părțile se citează și pot fi debateri contradictorii: *interventu justii adversarii*.

Specia noastră e interesantă prin aceea că președintele tribunalului, întemeindu-se pe art. 104 pr., civ., a dispus chemarea părților nu pentru debateri contradictorii, ci pentru *cuvintele lămuriri*.

Care este însă utilitatea acestei distincțiuni, din moment ce legea lămurește că încuviințările prezidențiale au caracter vremelnic? Ele n'au puterea lucrului judecat, care nu poate rezulta de cât din o hotărâre dată pe cale contencioasă și de aceea d. Alexandresco zice că aceste ordonanțe nu s'adevărate hotărâri.²⁾ În acest sens, Suprema Curte a decis că nu pot dobândi puterea lucrului judecat decât hotărârile date pe cale contencioasă, în mod contradictor și cu chemarea părților³⁾.

Din acest punct de vedere, discuțiunea pare a fi numai academică, deși e util să precizăm adevăratul caracter al acestor ordonanțe. În adevăr, art. 66 bis spune că încuviințarea președintelui are un caracter vremelnic și că e executorie prin ea însăși. Ce caracter are hotărârea dată în apel? E tot provizorie, tot executorie prin ea însăși? În apel se citează părțile, debaterile pot fi contradictorii și totuș această simplă împrejurare nu poate schimba natura jurisdicțiunii, efectele ei, nici să-i dea pu-

1) Garsonnet, VIII, ed. II, § 2985, 3000, 3001.

2) Alexandresco, VII, p. 493.

3) Cas. II, 36/912, *Curierul Judiciar* No. 34/912.

teri mai mari decât acelea ce i le recunosc doctrina și scopul urmărit de instituțiune.

Când s'a admis, în camera de consiliu, eliberarea unei sume de bani, iar adversarul a făcut apel, suma nu se mai poate elibera decât pe cale de acțiune, căci afacerea a devenit contencioasă. Deci când dreptul ce se urmărește pe cale grațioasă e contestat de partea interesată care intervine, fie direct în fața instanței la care a fost dată cererea, fie pe calea apelului, în asemenea caz dreptul devine protivnic, el dă naștere unui litigiu între părți, litigiu ce nu mai poate fi rezolvat decât pe calea contencioasă prevăzută de art. 66 pr. civ. Așa fiind, continuă suprema Curte, se violează art 66 și 104 pr. civ., când se zice că numai intentarea unei acțiuni în regulă pe cale contencioasă dă caracterul de drepturi protivnice pretențiunilor reclamantului (Cas. I, 376/916. Jurispr. Română, No. 12/919).

Suprema Curte vede tot afacere contencioasă și în cererea de suspendare a unei executări, care nu poate fi rezolvită decât cu citarea părților, pentru că se ia o măsură cu caracter grav și protivnic. (Cas. I, 354/920, *Curierul Judiciar* No. 44-45 din 1920). Cu toate acestea s'a decis că prezidentul secțiunii de vacanță a Curței poate suspenda executarea unei ordonanțe prezidențiale a tribunalului, căci apelul fusese făcut în vacanța Paștelui, când nu se judecă procesele, cazul fiind urgent și periculos în întârziere. (C. Buc., III, 148/921, *Curierul Judiciar* No. 27/921).

Să fie oare citarea părților caracterul ce distinge jurisdicțiunea grațioasă de cea contencioasă? Putem atunci considera că ordonanța ce o dă prezidentul tribunalului sau judecătorul de ocol pe baza art. 2 din l. proprietarilor ca aparținând jurisdicțiunii grațioase? În acest caz părțile nu se citează, iar ordonanța poate fi atacată pe calea contestației, cale pe care s'ar putea, după unii, invoca chiar motive de fond. (Cas. II, 119/921. Jurisp. Rom., 18/921; Cas. I, 673/920, Jurispr. Rom. 6/921).

Nu pot considera natura afacerii ca grațioasă, atunci când intervine ordonanța din art. 2 l. proprietarilor, deși s'ar părea că e un non sens ca să avem un contencios fără contestație, fără proces. Am putea spune aici *Judicis quasi contra himus*?

D-l Dissescu, în expunerea de motive a procedurii civile (ed. of., p. 6, sus), zice: «autoritatea lucrului judecat presupune un *conflict de drept* între două sau mai multe părți și o *judecată contradictorie*».

În expunerea de motive a fostului ministru de justiție C. Stoicescu, relativ la modificarea procedurii civile, citim: „Proiectul a căutat să precizeze mai bine afacerile de natură grațioasă și cele care dobândesc un caracter contencios, pierzându-și natura grațioasă ce au avut la început... Cele dintâi, adică acelea care nu tind la stabilirea unui drept față cu părțile... Se poate ca o cerere de natură grațioasă... să dobândească în urmă un caracter contencios. Un exemplu: o cerere de punere în posesiune a unei averi successorale făcută de o singură parte. Înainte de a fi rezolvată, o altă parte sau chiar mai mulți e fac fiecare o cerere de trimitere în posesiune cu excluderea celorlalte. Atunci evident că prima cerere și-a pierdut natura grațioasă. (Ed. of. p. XII).

Acesta e și sistemul supremei Curți.

„Ceeace distinge jurisdicțiunea grațioasă de cea contencioasă, zice d-l Alexandresco (VII, p. 480, n. 1) este că, în aceasta din urmă, există conflict de interese între mai multe persoane care stau

față în față (inter nolentes) și pretențiuni rivale de apreciat; pe când în jurisdicțiunea grațioasă nu se tinde la stabilirea unui drept actual față cu părțile rivale, ci se statuează, cele mai multe ori, în virtutea viitorului, împedecându-se leziunea diferitelor drepturi“.

Asupra acestei chestiuni Tocilescu (I, partea I, 12) spune: „Este jurisdicțiunea grațioasă când, din contră, părțile care sînt înaintea justiției nu se găsesc în proces, adică nu au nici un adversar cunoscut sau presumat; ele sunt de perfect acord și nu cer judecătorului decât să constate voința lor comună.

Tocilescu însă (ibidem, 13) constată că e greu de a distinge într'un mod precis dacă un act aparține jurisdicțiunii grațioase or celei contencioase și dă ca criteriu pentru jurisdicțiunea grațioasă: a) să nu fie contestație sau proces între părți; b) când una din părți nu poate fi constrânsă să adere la act fără consimțământul său; c) când partea care se adresează judecătorului îi cere *nu o sentință*, ci numai interpunerea autorității sale spre a da o solemnitate actului care-i este prezentat.

Deci Tocilescu cere întrunirea acestor trei condițiuni, pentru ca un act să fie considerat de natură grațioasă.

Tot așa vede lucrurile d-l M. A. Dumitrescu în resumatul său de Procedură Civilă (p. 25).

Pe calea procedurii *référé* se pot ivi, uneori, adevărate conflicte cu caracter pur contencios. Astfel arendașul A cere să i se pue la dispozițiune moșia pe baza contractului de arendă autentic și transcris. Tribunalul admite apelul. B face recurs, invocând tot un contract de arendă pe acelaș period de timp ca și A, dar netranscris. Suprema Curte a respins recursul lui B, zicând că bine a ordonat tribunalul punerea moșiei la dispozițiunea arendașului A, căci spune Curtea: «prezidentul tribunalului are competența... de a cerceta dacă partea reclamantă are sau nu dreptul pe care pretinde a-l păstra față de altă persoană care îi contestă sau care ar putea tăgădui mai târziu acel drept» (Cas. I, 121/905 în Pr. Civ. adnot. de G. Ionescu, No. 6 de subt art. 66 bis și în Repertoarul general de jurisprudență de I. Barozzi, II, p. 394, No. 379).

Pentru Glasson, procedura grațioasă e aceea care se exercită în afară de orice proces. Deci nu e lucru judecat, nici căi de reformare, iar judecătorii le pot schimba, dacă situațiunile se modifică or dacă sunt mai bine informați.

Pentru cazul când soțul refuză autorizațiunea maritală și soția reclamă în justiție, afacerea, zice Glasson, se transformă din grațioasă în contencioasă și trebuie judecată în ședință⁴⁾.

Față de cele expuse, pentru a înlătura aib'trarul aprecierii, preferim părerea după care citarea părților pentru desbateri contradictorii e semnul caracteristic al jurisdicțiunii contencioase.

În specia noastră, vom considera grațioasă procedura *référé* dinaintea prezidentului și contencioasă în apel.

În ce privește ultimul punct al jurnalului, observăm că art. 66 bis nu cere ca petițiunea să fie făcută în dublu exemplar, cum nu cere la perimare (Cas. I, 285/915, Jurisp. Rom., No. 26/915). Nefiind o procedură contradictorie, nu se poate concepe comunicarea copiei, chiar dacă partea a fost chemată pentru simple informațiuni.

4) E. Glasson, I, ed. II, a §§ 60, 61, unde citează pe Garsonnet (VIII, p. 253, ed. II-a), care se pronunță pentru existența apelului în contra încheerilor pe cale grațioasă.

În ce privește apelul, unde afacerea devine contencioasă, dacă admitem părerea supremei Curți că „în lipsă de text, nu e nevoie de comunicare, nu vom cere această formalitate; dacă însă vom considera art. 70 și 333 pr. civ. ca fiind dreptul

comun, vom admite comunicarea, și această ultimă opinie o cred mai întemeiată, căci comunicarea duplicatului trebuie privită ca o regulă generală.

ȘTEFAN SCRIBAN

Dorohoi, Octombrie 1921

Avocat

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent: Primăria Capitalei, prin d-l av. Marinescu-Bolintin,
Intimat: Maria Luiza Mincu și a., prin d-l av. C. Panaitescu.

Legea contabilității publice. — Contracte încheiate de Primăria unei comuni urbane cu un arhitect pentru clădirea ospelului comunal. — Se poate face și fără licitațiune publică și fără aprobarea Consiliului de miniștri, deși trece de 10.000 lei. — Art. 70, 219 și 85 al. II din lege.

Daune derivând din violare de contract. — Dreptul și la daune morale când contractul asigură uneia din părți și o satisfacere morală. — Aplicațiune.

a) Potrivit art. 70 și 219 din legea asupra contabilității publice, orice contract din care derivă un venit, sau o cheltuială a Statului, trebuie să fie încheiat pe bază de licitațiune publică. Cu toate acestea din redacția precisă a al. VI art. 71 rezultă în mod clar că legiuitorul a înțeles să scutiască de această formalitate, între altele, construcțiunile de artă, a căror execuțiune nu poate fi efectuată decât de artiști speciali, pentru că trebuie a se avea în această privință aptitudinile profesionale ale artistului și numai în al doilea rând avantajile materiale pentru autoritate, iar pentru a găsi pe artistul cel mai indicat a le executa, trebuie exclusă formalitatea licitațiunii publice.

Deși art. 85 al. II din aceeași lege spune că contractele chiar făcute prin bună învoială de o Primărie urbană, trebuie supuse aprobării Consiliului de miniștri dacă depășesc valoarea de 10.000 lei, totuși din locul ce ocupă acest text de lege în cap. IV, despre lichidarea cheltuielilor, rezultă că legiuitorul a înțeles să-i mărginească aplicațiunea numai la acte ce cele cari privesc domeniul public sau privat al Comunei, iar nu și contractărilor pentru servicii personale.

b) În materie de contracte civile poate fi loc nu numai la daune materiale, ci și la daune morale, atunci când este vorba de violarea unui contract care asigură uneia din părți o satisfacțiune nu numai materială ci și morală. În speță opera arhitectului Mincu pentru planul Palatului Comunal al orașului București, este meritată ca orice operă de artă a contribui și la consacrară numelui artistului, ceiace se poate evalua în despăgubire bănească. (*Cas. I, dec. No. 502 din 7 Iunie, 1921 prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 83 a Curții de Apel București. S. II-a.*)

SECȚIA II

Recurent: Col. T. Anastasiu, prin d-l av. C. Petrescu.
Intimat: H. Negrea și a. lipsă.

Poprire. — Validare. — Perempțiune. — Caracterul și natura civilă a popririi. — Art. 903-907, 1 și 889 c. com. și 457 și urm. pr. c.
Dacă art. 903 c. com. prevede că, în materie comer-

cială, termenul de perempțiune este jumătate din cel fixat de art. 257 pr. c., el însă nu prevede nici un termen special în materie de validarea unei popririi, cerută pe baza unui titlu executor, de unde rezultă că, în lipsa unei atari dispozițiuni trebuie să se aplice conf. art. 1 și 889 c. com., regulile din pr. c., cari prevăd termenul de 2 ani pentru perempțiune. Aceasta mai rezultă și din termenii art. 907 c. com., care în materie de poprire trimite la art. 456 și ur. pr. c. De aici rezultă că legiuitorul comercial consideră poprirea ca având un caracter pur civil, indiferent de natura acțiunii care a servit de bază la obținerea titlului executor și de natura instanței, care a judecat pricina.

Prin urmare, poprirea este în toate cazurile o măsură de execuțiune civilă și ca atare trebuie supusă nu numai formelor de judecată, ci și termenilor prevăzuți de pr. c. (*Cas. II, deciz. civilă No. 52 din 23 Martie 1921, prin care s'a casat sentința No. 517/916 a Trib. Ilfov S. II comercială.*)

SECȚIA III

Recurent: C. Constantinescu, prin d-l av. Slave Avramescu.
Intimat: Moara Olmazu, prin d-l av. I. Postelnicu.

Anchetă în futurum. — Camerele arbitrale au dreptul de a încuviința asemenea anchete? — Art. 66 al. IV pr. c.

Art. 66 al. IV pr. c., acordă oricărei persoane dreptul de a-și aduna și pregăti printr'o procedură simplă și urgentă dovezile necesare în vederea intentării unei acțiuni în justiție.

Acest principiu, proclamat de pr. c. comună este general și ca atare el urmează a se aplica la orice instanță judecătorească, care are competența să judece și să rezolve fondul dreptului însuși. Prin urmare și Camera arbitrală, în afacerile de competența sa, este în drept să încuviințeze la cererea părților interesate facerea unor asemenea proceduri pregătitoare, tot astfel cum este în drept să procedeze la constatarea faptelor probatorii, după ce prin acțiunea introductivă în instanță a fost investită cu judecarea fondului, iar legea burselor nu restrânge prin nici o dispozițiune expresă aplicarea acestui principiu. (*Cas. III, dec. No. 562 din 21 Iunie 1921, prin care s'a respins recursul contra deciziunii No. 88/921 a camerei arbitrale a Bursii din București*)

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provinciile a nu mai aștepta alte invitațiuni, sau sosirea încașatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la administrația ziarului „Curierul Judiciar“, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „pentru abonamentul datorat partida No.“

Mai multe cărți de drept române și franceze, legate, de ocazie, de vânzare. Lista cărților se poate consulta la Curierul Judiciar, Rahovei 5.